

Øyeren er vannområdets hovedresipient og har arealer i flere Akershus og Østfoldkommuner. Øyeren har meget rask vannutskiftning da store vannmasser tilføres fra Glommavassdraget. Øyeren er en attraktiv og mye brukt arena for friluftsliv, båtliv og fiske. Øyeren har Norges mest artsrike fiskefauna med 25 registrerte fiskearter.

Om Øyeren

Øyeren er vannområdets hovedresipient og har arealer i flere Akershus og Østfoldkommuner. Øyeren har meget rask vannutskiftning da store vannmasser tilføres fra Glommavassdraget. Sidevassdragene, deriblant Leira og Nitelva, påvirker vannkvaliteten lokalt i Øyeren. Våtmarksområdet i nordre Øyeren utgjør Nord-Europas største innlandsdelta og er i stadig forandring. Øyeren har et usedvanlig mangfoldig plante- og dyreliv, noe som har resultert i at nordre Øyeren har fått status som naturreservat og internasjonal RAMSAR vernestatus. Her er det registrert over 115 rødlistede vannlevende arter, og 270 ulike fuglearter som benytter området som rasteplass. Nordre Øyeren er meget grunn og store områder tørlegges om vinteren og våren. Den søndre halvdelen av Øyeren er dypere, med maksimal dybde på 75 meter.

Bruk av vannforekomsten

Øyeren er en attraktiv og mye brukt arena for friluftsliv, båtliv og fiske. Øyeren har Norges mest artsrike fiskefauna med 25 registrerte fiskearter. Ved Øyeren finnes mange populære badeplasser (Gansvika, Flateby bruk, Sandstangen, Mørkfoss) og friluftsområder (Søndre Bjanes, Nes og Hanseholmen) hvorav flere er sikret ved statlig vern. Øyeren er regulert 2,4 meter og vannet benyttes til kraftproduksjon ved Solbergfoss kraftverk. Vannstandsendingene før reguleringen var imidlertid vesentlig større (10-15 meter). Øyeren er også vannkilde for Trøgstad og Eidsberg kommuner. Tidligere fantes det en meget god edelkrepsbestand, men denne har trolig dødd ut grunnet krepsepest. Lecafabrikken i Rælingen benytter Øyeren som resipient (påvirkning usikker).

Utfordringer i vassdraget

Til tross for at Øyeren er en meget stor resipient påvirkes vannmiljøet lokalt i Øyeren av for store tilførsler av næringsstoffer (spesielt fosfor), jordpartikler, organisk stoff og bakterier. Disse tilføres ved avrenning fra dyrket mark, samt avløpsvann fra private avløpsanlegg og kommunalt avløpsnett. Lokalt kan belastningene føre til forringet vannmiljøtilstand for fisk, vannlevende dyr og planter, samt føre til algeoppblomstringer.

Miljøtilstandsvurdering for Øyeren

Parameter	Tilstandsklasse
Klorofyll A	Svært god
Cyanobakterier	Svært god
Fosfor	God
Nitrogen	God
Samlet vurdering	Svært god

Basert på overvåkningsdata fra stasjonen Solbergåsen 2014 er den økologiske tilstanden (næringsstoffstatus) i Øyeren svært god. Tilstandsvurderingen er noe usikker, da gjeldende klassifiseringssystem ikke passer for innsjøtyper som Øyeren. Miljøtilstandsvurderingen omfatter ikke effekter av reguleringen (skal vurderes - tilstand kan endres). Lokalt i Øyeren er tilstanden trolig dårligere. Det er behov for å iverksette avbøtende tiltak i sidevassdragene for å bedre forholdene lokalt og sikre at tilstanden i Øyeren ikke forverres, spesielt med tanke på drikkevannuttak og badevannskvalitet.

KART (www.vann-nett.no)

Vann-Nett ID: 002-113-L

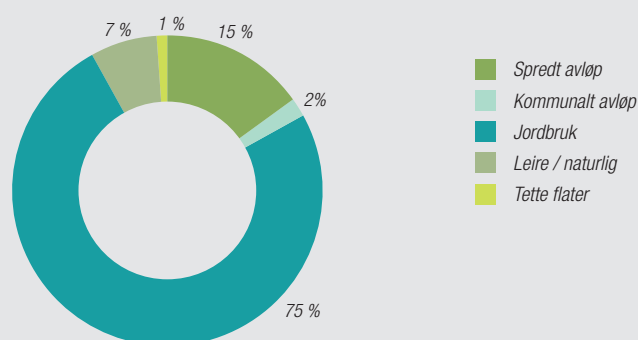

Kanerosjonen ved Rælingsøya er betydelig, der det årlig raser ut store mengder jord til Øyeren. Foto: K.Moseby

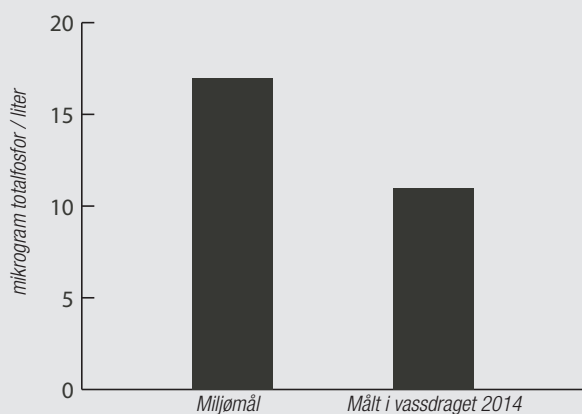
Estimerte fosforutslipp til Øyeren

Store tilførsler av biologisk tilgjengelig fosfor kan ha en vesentlig negativ innvirkning på vannmiljøet. Øyeren blir tidvis påvirket av avrenning fra jordbruksområder, som er den dominerende fosforkilden. En stor andel av næringsstoffene kommer også fra private avløpsanlegg. En stor andel av bebyggelsen i vannområdet er spredt, hvor det er tilknyttet omlag 4400 private avløpsanlegg som ikke tilfredsstiller dagens renskrav. Øyeren er også resipient for avløpsvann fra kommunalt avløpsnett deriblant utslipp fra renseanleggene i Fetsund, Flateby, Kirkebygda, Skjønhaug og Dalen, samt oppstrømsliggende renseanlegg. Noe fosfor tilføres Øyeren fra jordsmonnet gjennom naturlige prosesser som avrenning fra skog, erosjon i raviner og bekkeløp og erosjon i strandlinjen.

Utslipp av biologisk tilgjengelig fosfor 2013

Avvik fra miljømål

Vurdering av miljøtilstand og tiltaksbehov

Avvik fra naturtilstand		Økologisk tilstand	
Miljømål oppfylt	Tilsvarer uberørt		Svært god
	Lite		God
Behov for tiltak	Moderat		Moderat
	Betydelig		Dårlig
	Svært stort		Svært dårlig
		Ønsket tilstand	

Hvordan forbedre miljøtilstanden i vassdraget

Tilstanden i vassdraget skal overvåkes i perioden 2015 – 2021. Kommunene jobber kontinuerlig for å redusere utslipp fra renseanleggene og det kommunale avløpsnettet. Oppgradering av private avløpsanlegg eller tilknytning til kommunalt avløpsnett er under planlegging og skal være gjennomført innen 2021. Tiltak for å redusere avrenning fra dyrket mark finansieres i dag ved tilskuddsordningene «regionalt miljøprogram» (RMP) og «spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL). Eksempel på tiltak er

redusert jordbearbeiding, vegetasjonssoner og hydrotekniske tiltak med videre. Vannområdet vil på sikt tilby miljørådgivning til alle gårdbrukere i vassdraget, hvor hensikten er å bidra til økt oppslutning om målrettede miljøtiltak. NVE har bedt Glommen og Laagens Brukseierforening om å utarbeide et forslag til justert flomreglement for Øyeren. Det bør tas hensyn til hvilke konsekvenser nytt reglement vil ha for vannmiljøet og erosjonsproblematikken i nordre Øyeren.

Kontakt

- vo-øyeren.no
- 69 68 16 39 eller 99 53 96 45
- Postboks 114, 2151 Årnes

Se også www.vann-nett.no
Faktarket er utgitt Mai 2015

